

ring af, at EF-rettens konkurrence-regler er overtrådt, påhviler det Kommissionen at undersøge de omstændigheder, den handlende har fremført, for at kunne fastslå, om firmaet an-

vender sit selektive salgssystem på en sådan måde, at det kan fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet og påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.

I sag 210/81,

OSWALD SCHMIDT, EJER AF FIRMAET DEMO-SUDIO SCHMIDT, Platter Straße 42, Wiesbaden, Forbundsrepublikken Tyskland, ved advokat og notar Wolfgang Bache, Steubenstraße 11a, Wiesbaden, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Joseph Guill, 23, rue Seimetz,

sagsøger,

mod

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER, ved juridisk konsulent Norbert Koch, bistået af advokat Barbara Rapp-Jung, Hochstraße 43, Frankfurt am Main, Forbundsrepublikken Tyskland, og med valgt adresse i Luxembourg hos Oreste Montalto, Kommissionens juridiske tjeneste, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

sagsøgt,

og

WILLI STUDER-REVOX GMBH, 7827 Löffingen 1, Forbundsrepublikken Tyskland, ved advokat Peter Schon, Börsenbrücke 2a, 2000 Hamburg 11, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Ch. Turk, 4, rue Nicolas-Welter,

intervenient,

hvori der er nedlagt påstand om annullation af den beslutning (»Bescheid«) nr. SG (81) D/6536 af 11. maj 1981 vedrørende sag nr. IV/29495, som Kommissionen for De europæiske Fællesskaber har truffet angående en klage

over firmaet Willi Studer-Revox GmbH, Löffingen, som sagsøgeren indgav til Kommissionens generaldirektorat for konkurrence, og hvorved sagsøgeren rejste krav om, at Kommissionen træffer en ny afgørelse i sagen,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten J. Mertens de Wilmars, afdelingsformændene T. Koopmans, K. Bahlmann og Y. Galmot, dommerne P. Pescatore, Mackenzie Stuart, A. O'Keefe, G. Bosco, O. Due, U. Everling og C. Kakouris,

generaladvokat: S. Rozès
justitssekretær: P. Heim

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb samt parternes påstande, anbringender og argumenter kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

1. Sagsøgerens planer om at drive en forretning. Det i sagen omhandlede produkt

I 1975 besluttede Oswald Schmidt, som da var ansat som konstruktør i en maskinfabrik (Glyco-Metallwerke) i Wiesbaden (Forbundsrepublikken Tyskland),

foruden sin virksomhed som lønmodtager at påbegynde en handelsvirksomhed inden for sektoren for underholdningselektronik.

Ved skrivelse af 20. april 1975 forelagde Schmidt sine planer herom for moderselskabet Revox International, som har hovedsæde i Regensdorf ved Zürich i Schweiz, hvori han nærmere begrundede sit ønske om at åbne en forretning i Wiesbaden (under navnet »Studio-Revox«) for salg af produkter af mærket Revox.

Audiovisuelle apparater af mærket Revox sælges inden for EF direkte fra Firma Studer-Revox GmbH, Löffingen, Forbundsrepublikken Tyskland. Størstedelen

af apparaterne sælges inden for rammerne af et selektivt salgssystem, hvorefter forhandlerne af mærket udvælges på grundlag af objektive, kvalitative kriterier såsom forretningens indretning, kundekredsens adgang til forretningslokalet eller salgsstedet inden for den almindelige butikstid, sælgernes faglige dygtighed, evnen til at rådgive kunderne, muligheden for at tage imod de apparater fra fabrikken, der skal sælges, og at opstille de solgte apparater i kundens hjem samt de nødvendige faglige kvalifikationer med henblik på eftersalgsservice.

Derimod er det ingen betingelse for at blive godkendt som specialforhandler, at man udelukkende sælger apparater af det pågældende mærke. Tværtimod fremgår det af sagen, at Studer-Revox for at udvide kundernes valgmuligheder fører den salgspolitik at lade Revox-produkterne udbyde sammen med andre mærkevarer.

Ved skrivelse af 7. oktober 1975 gav salgsafdelingen ved firmaet Willi Studer-Revox Löffingen, Oswald Schmidt meddelelse om Revox' betingelser for at kunne åbne en specialiseret detailhandel for Revox-produkter og for at kunne foretage salg og reklame herfor. Da Schmidt ikke kunne stille den nødvendige sikkerhed for at opnå en varekreditforsikring, var der i de salgsbetingelser, som blev foreslået ham, optaget en bestemmelse om forudbetaling af hans eventuelle ordrer.

På dette grundlag lejede Schmidt i Wiesbaden et lokale på omkring 15 m² og åbnede den 20. oktober 1975 en forretning under navnet »Demo-Studio Schmidt«, der var åben lørdag formiddag og de øvrige hverdage fra 16 til 18.

2. Sagsøgerens virksomhed. Hans forbindelser med firmaet Willi Studer-Revox

Fra den 20. oktober 1975 leverede firmaet Willi Studer-Revox herefter mod forudbetaling apparater af mærket Revox til sagsøgeren, som ikke var undergivet de selektive salgsbetingelser.

Schmidt blev imidlertid hurtigt klar over, at han ikke havde mulighed for at dække sine omkostninger, medmindre han også solgte de såkaldte andengenerationsprodukter af mærket Revox (produkter i »B-serien«, som er undergivet en række selektive salgsbetingelser), så snart det var muligt at erhverve dem.

Den 15. november 1975 udvidede Schmidt sit salgsprogram med fjernsynsapparater af mærket Sony og den 15. april 1977 med højttalere af mærket Backes og Müller.

I løbet af første halvdel af 1977 meddelte firmaet Studer-Revox sine forhandlere, at det ville ændre salgsbetingelserne og fra den 20. august 1977 indføre en ny »EØF-forhandleraftale«, som fremover skulle regulere salget af de Revox-produkter, som er undergivet selektive salgsbetingelser, herunder andengenerations-produkterne i den såkaldte B-serie. Disse salgsbetingelser blev senere ændret, idet der den 10. februar 1978 trådte en ny version af bestemmelserne i kraft.

Erfter flere forhandlinger mellem salgsafdelingen ved Studer-Revox og Schmidt blev det under en samtale den 19. september 1977 med en repræsentant for firmaet meddelt Schmidt, at han ikke kunne autoriseres som forhandler i henhold til »EØF-forhandleraftalen«, og at Revox følgelig ikke kunne levere ham produkter i B-serien. Det fremgår af en skrivelse af 13. oktober 1977 fra Studer-

Revox til Schmidt, der kort resumerer parternes kontakter i løbet af året 1977, at firmaet Studer-Revox' begrundelse under denne samtale synes at have været de begrænsede åbningstider i sagsøgerens forretning.

Schmidt forsøgte herefter at ansætte en faglært sælger for at kunne opfylde denne betingelse. Efter flere forhandlinger med Studer-Revox' handelsrepræsentanter blev det meddelt ham telefonisk den 19. april 1978, at han ikke kunne autoriseres som forhandler i henhold til »EØF-forhandleraftalen«, da han ikke opfyldte de kvalitative betingelser, som Revox stillede til sine forhandlere. Efter at Studer-Revox flere gange havde afvist Schmidt's anmodning, bekræftede firmaet endelig ved skrivelse af 27. december 1979 denne beslutning (skrivelsen er ikke vedlagt sagens akter).

På grund af denne beslutning afstod Schmidt fra at ansætte en sælger og havde fra da af forretningen åben hver dag mellem 15.45 og 18 samt lørdag formiddag.

3. *Administrativ procedure*

Efter at Studer-Revox havde afslået at anerkende Schmidt som autoriseret specialforhandler, forsøgte denne ad forskellige uden- og indenretlige veje at formå Studer-Revox til at træffe den ønskede beslutning (forelæggelse af sagen for Landesverband des Hessischen Einzelhandels, ministeren i Hessen for økonomi og teknik, Bundeskartellamt, Oberlandesgericht Frankfurt am Main og Hessischer Verwaltungsgerichtshof). Ingen af disse skridt førte imidlertid til det ønskede resultat.

Ved skrivelse af 7. juni 1980 indbragte sagsøgeren i medfør af artikel 3, stk. 2, litra b), i Rådets forordning nr. 17 af 3. juli 1962 (EFT 1959-1962, s. 81) en klage over firmaet Studer-Revox for at have afslået at levere Revox-produkter i B-serien til ham, og krævede Studer-Revox GmbH tilpligtet at autorisere ham som forhandler efter »EØF-forhandleraftalen«, som havde været i kraft siden 1. september 1977.

Denne klage blev registreret ved Kommissionens generaldirektorat for konkurrence under nr. IV/29495.

Ved skrivelse af 18. september 1980 gav Kommissionen i henhold til artikel 6 i Kommissionens forordning nr. 99/63 af 25. juli 1963 (EFT 1963-1964, s. 42) Schmidt meddelelse om, at den efter en foreløbig undersøgelse ikke kunne efterkomme hans klage, og opfordrede ham til inden en måned at tage stilling til denne beslutning.

Ved skrivelse af 12. oktober 1980 meddelte Schmidt, at han fastholdt sin klage, idet han gjorde gældende, at han ikke bestred EØF-forhandleraftalens lovlighed, men anmodede om at blive godkendt som autoriseret forhandler i henhold til denne.

Ved en begrundet skrivelse af 11. maj 1981 meddelte Kommissionen Schmidt sin endelige beslutning i sagen, hvorved den afviste hans klage mod firmaet Studer-Revox. Den henviste heri blandt andet til, at den ikke fandt grundlag for at antage, at Revox ved at nægte at levere til Schmidt skulle have misbrugt en dominerende stilling efter traktatens artikel 86, eller for at antage, at det af Revox anvendte salgssystem skulle være i strid med traktatens artikel 85, stk. 1.

Ved stævning, registreret på Domstolens justitskontor den 13. juli 1981, har Schmidt i medfør af EØF-traktatens artikel 173, stk. 2, anlagt sag ved Domstolen med påstand om annullation af Kommissionens beslutning (»Bescheid«) af 11. maj 1981 samt påstand om, at Kommissionen tilpligtes at træffe en ny afgørelse vedrørende den af ham indbragte klage.

Ved en begæring, registreret på Domstolens justitskontor den 24. september 1981, har selskabet Willi Studer-Revox GmbH anmodet Domstolen om tilladelse til at intervenere til støtte for Kommissionen. Ved kendelse af 26. oktober 1981 har Domstolen givet tilladelse hertil.

På grundlag af den referende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

Ved kendelse af 19. maj 1982 har Domstolen, efter at have hørt generaladvokaten, i medfør af procesreglementets artikel 95, stk. 2, besluttet at henvise sagen til anden afdeling.

På grund af ændringer i sin sammensætning har Domstolen ved kendelse af 7. oktober 1982 besluttet at henvise sagen til tredje afdeling.

Ved kendelse af 15. december 1982 har Domstolen (tredje afdeling) i medfør af procesreglementets artikel 95, stk. 4, besluttet at tilbagevise sagen til Domstolen.

II — Parternes påstande

Sagsøgeren, Oswald Schmidt, har nedlagt følgende påstande:

1. Annullation af den af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber den 11. maj 1981 truffene beslutning

(»Bescheid«) nr. SG (81) D/6536 i sag IV/29495.

2. Kommissionen for De europæiske Fællesskaber tilpligtes at træffe en ny beslutning vedrørende sagsøgeren under hensyn til den dom, der afsiges i nærværende sag.
3. Sagsøgte tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Sagsøgte, Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, har nedlagt følgende påstande.

1. Afvisning, for så vidt angår sagsøgerens anden påstand, og frifindelse, for så vidt angår de øvrige påstande.
2. Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Intervenanten, firmaet Studer-Revox GmbH, har nedlagt følgende påstande:

1. Afvisning, subsidiært frifindelse.
2. Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

III — Sammenfatning af parternes anbringender og argumenter

A — Formaliteten

1. *Kommissionen for De europæiske Fællesskaber*, sagsøgt, har nedlagt påstand om sagens delvise afvisning.

Det fremgår af stævningen, at sagsøgeren i medfør af EØF-traktatens artikel 173, stk. 2, har nedlagt påstand om annullation af den beslutning (»Bescheid«), hvorved Kommissionen afviste sagsøgerens klage, samt påstand om, at Kommissionen tilpligtes at træffe en ny afgørelse vedrørende klagen.

Den første del af denne påstand, nemlig annullationen af afgørelsen vedrørende

sagsøgerens klage, må ifølge Kommissionens opfattelse antages til realitetsbehandling, da en sådan »udtalelse« eller »beslutning« (»Bescheid«) kan anfægtes i medfør af traktatens artikel 173, stk. 2, såfremt den er endelig og forsynet med en detaljeret retlig begrundelse. Kommissionen mener dog, at den på dette punkt må frifindes.

Kommissionen henholder sig imidlertid til Domstolens afgørelse, for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgeren overhovedet har en retlig interesse, idet det efter Kommissionens opfattelse må tages i betragtning, at sagsøgeren ikke er blevet forskelsbehandlet gennem den måde, Revox' salgssystem er blevet anvendt på over for ham, at »EØF-forhandlertaalen« ikke er i strid med traktatens artikel 85, stk. 1, og at Kommissionen ikke — selv om det måtte antages, at der foreligger en overtrædelse af artikel 85 — har nogen kompetence til at pålægge en virksomhed leveringspligt eller til at bringe overtrædelser til ophør, som er begået og afsluttet i fortiden. Da det følgelig er tvivlsomt, om sagsøgeren har den fornødne søgsmålsinteresse, er det også tvivlsomt, om sagen kan antages til realitetsbehandling.

Hvad angår den anden del af påstanden, dvs. påstanden om Kommissionens forpligtelse til at træffe en ny afgørelse vedrørende den indgivne klage, er det Kommissionens opfattelse, at også denne del af påstanden må afvises. Ifølge Domstolens faste praksis kan en dom i et annullationssøgsmål kun gå ud på annullation af den anfægtede retsakt, men dommen kan ikke foreskrive den institution, fra hvem den annullerede retsakt hidrører, hvilke foranstaltninger den skal træffe til gennemførelse af dommen (dom af 20. 3. 1957 i sag 2/56, Bergwerks-gesellschaft des Ruhrreviers, Sml. 1954-1964, s. 41, org. ref. s. 11; dom af 23. 2. 1961 i sag 30/59, De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg, Sml.

1954-1964, s. 211; dom af 22. 3. 1961 i sagerne 42 og 49/59, SNUPAT, Sml. 1954-1964, s. 247, org.ref. s. 103). Ganske vist er Kommissionen efter traktatens artikel 176 forpligtet til at gennemføre de til dommens opfyldelse nødvendige foranstaltninger, men der tilkommer den på dette punkt et vidt skøn, og den kan ikke tilpligtes at træffe bestemte foranstaltninger. Skulle den, der er berørt heraf, finde, at Kommissionens gennemførelse af dommen er utilstrækkelig, vil vedkommende højst kunne anlægge et passivitets- eller annullations-søgsmål mod Kommissionen. Det er derfor ikke rigtigt, når det anføres, at en dom om annullation af den anfægtede retsakt i den foreliggende sag vil skabe et retligt tomrum, der forpligter Kommissionen til at træffe en ny afgørelse vedrørende sagsøgerens klage. Endvidere må sagen afvises, da dens formål — som er at tilpligte Kommissionen at udstede en retsakt — ganske vist har hjemmel i tysk forvaltningsret, men ikke i Fællesskabets retssystem, således som det især fremgår af EØF-traktatens artikler 173 og 176.

2. *Sagsøgeren, Oswald Schmidt*, har nedlagt påstand om, at sagen antages til realitetsbehandling.

Sagsøgeren har herom i sin replik gjort gældende, at hans formål er at få annulleret Kommissionens beslutning (»Bescheid«) for derigennem at forpligte Kommissionen til — som følge af det retlige tomrum, der opstår ved Domstolens annullationsdom — at træffe en ny afgørelse vedrørende klagen over firmaet Revox.

Denne påstand er på alle punkter i overensstemmelse med traktatens artikel 173's ånd og bogstav, idet formålet med artikel 173 er at »yde alle Fællesskabets borgere fuld retlig beskyttelse mod alle beslutninger, herunder de af Kommissionen truffene beslutninger«. Følgelig må sagsøgerens påstand realitetsbehandles.

Sagsøgeren rejser krav om anerkendelse af, at der er udøvet forskelsbehandling over for ham i løbet af anden halvdel af 1977 og stadig på nuværende tidspunkt udøves en sådan forskelsbehandling, hvilket gør det umuligt for ham i fremtiden at udøve sin virksomhed som specialforhandler.

Endelig gør sagsøgeren gældende, at Kommissionen har misforstået hans hensigter. Det er for ham klart, at han ikke under denne sag vil kunne udvirke, at Kommissionen tilpligtes at skride ind over for firmaet Revox, men dette er ej heller formålet med hans påstand. Hans anden påstand er nemlig alene, at Kommissionen træffer en forskriftsmæssig (»ordnungsgemäß«) beslutning efter at have foretaget en korrekt retlig bedømmelse af sagen.

3. *Firmaet Studer-Revox*, som er indtrådt i sagen som intervenient til støtte for Kommissionen, støtter også dennes påstande vedrørende formalitetsspørgsmålet.

B — Realiteten

1. *Oswald Schmidt* har gjort gældende, at hans påstand bør tages til følge.

Under hensyn til, at Studer-Revox' praksis er i strid med traktatens artikel 85, stk. 1, eventuelt også artikel 86, var Kommissionen i henhold til artikel 3 i forordning nr. 17 juridisk forpligtet til at foretage en undersøgelse, efter at sagsøgeren havde indgivet en formel klage, og til at skride ind over for den påklagede overtrædelse, således at den blev bragt til ophør.

A — Det er nemlig sagsøgerens opfattelse, at han opfyldte alle de af Studer-Revox foreskrevne betingelser for at blive godkendt som specialforhandler i detaillédet, hvilket Studer-Revox' repræsentanter da også mundtligt have givet ham tilsagn om.

Til støtte herfor anfører sagsøgeren nedenstående omstændigheder, som han endvidere påstår at kunne føre bevis for.

a) Hans forretningslokale opfylder Revox' betingelser i henseende til indretning og kundeekredsens adgang til lokalet. I den forbindelse bestrider han navnlig Revox' beskrivelse af hans forretningslokale, som han mener er forsynet med det nødvendige udstyr til at sikre en demonstration af høj kvalitet, og hvori han har lagt et betydeligt arbejde i forbindelse med ombygningen eller opstillingen. Sagsøgeren understreger, at leveringerne fra Revox ville være tilstrækkelige til, at hans forretning kunne anses for en specialhandel. Vedrørende forretningens åbningstider gør sagsøgeren gældende, at han i september 1977 havde truffet foranstaltninger til at ansætte en sælger, for at forretningen kunne have længere åbent, men at han måtte opgive det igen, da Studer-Revox afviste at godkende ham som autoriseret specialforhandler. Han har hele tiden været villig til at ansætte en faglært sælger, og er stadig villig hertil, såfremt han får garanti for at ville blive godkendt som specialforhandler.

b) Endvidere har han de nødvendige faglige kundskaber til at kunne rådgive kunder og til at afprøve, opstille og installere produkter af mærket Revox og yde eftersalgsservice.

Han har i den forbindelse for det første anført, at firmaet Studer-Revox i sin skrivelse af 13. oktober 1977 (som svar på Schmidt's protest over at blive nægtet godkendelse som specialforhandler) ikke bestred hans faglige kvalifikationer, men udelukkende havde gjort indsigelse mod hans forretnings åbningstid. For det andet har han anført, at firmaet Sony ved kontrakt af 15. november 1976 har godkendt ham som specialforhandler uden at rejse indsigelse mod forretningens åbningstider eller mod hans faglige kvalifikationer. Denne kontrakt er et ubestrideligt bevis for, at firmaet Sony's kvalitative og faglige kriterier er meget nær beslægtet, for ikke at sige identiske

med firmaet Studer-Revox', hvilket i øvrigt ikke kan overraske, eftersom begge firmaer anvender den samme juridiske konsulent, advokat P. Schon, som i den foreliggende sag er advokat for firmaet Studer-Revox. Endelig er der aldrig nogen af kunderne, der har ytret tvivl om sagsøgerens mulighed for at modtage de apparater, der kommer fra fabrikken, og installere dem hos kunderne, ligesom ingen har rejst kritik af hans eftersalgsservice. Han har ej heller nogensinde modtaget klager fra kunderne, men tværtimod kun hørt, at de har ytret tilfredshed med, at han kunne installere apparaterne uden for deres arbejdstid eller på lørdage, fordi kunderne for det meste ikke selv er hjemme inden for den almindelige arbejdstid.

c) Endelig har han altid haft et repræsentativt udvalg på lager af apparater i Revox' salgsprogram, som han kunne sælge ud af til kunderne.

Af disse grunde mener sagsøgeren, at han opfylder alle objektive betingelser for at blive godkendt som autoriseret specialforhandler, og at han er blevet forskelsbehandlet af firmaet Studer-Revox, som herved har handlet i strid med traktatens konkurrenceregler.

Det er åbenbart, at der foreligger en sådan forskelsbehandling, når man undersøger, hvorledes firmaet Studer-Revox har anvendt sine udvælgelseskriterier over for de andre forhandlere. I Wiesbaden har firmaet således godkendt en detailhandel for hi-fi-udstyr, som i hvert fald ikke opfylder betingelsen i EØF-forhandlertaalen om lokalernes indretning. Det drejer sig om en forretning, som er installeret i en tidligere lade i en baggård i udkanten af Wiesbaden's omegn, hvori apparaterne er udstillet på

en måde, der ikke er videre præsentabel, nemlig på hylder af uhøvlede brædder og træ (jfr. replikkens bilag 14 og 15). Følgelig overholder firmaet Studer-Revox ikke de betingelser, som firmaet selv har fastsat for sine specialiserede forhandlere, og som det åbenbart lægger så stor vægt på, eftersom det udtrykkeligt har henvist til disse betingelser som begrundelse for at afslå at godkende Schmidt som autoriseret specialforhandler. Firmaet Studer-Revox begår dermed et retsbrud.

B — Som følge heraf er det sagsøgerens opfattelse, at Kommissionen burde have imødekommet hans klage, da Studer-Revox ved uberettiget at afslå at godkende ham som autoriseret specialforhandler af Revox-produkter har handlet i strid med traktatens konkurrenceregler (artikel 85, stk. 1, og eventuelt også artikel 86).

I den forbindelse har sagsøgeren kritiseret Kommissionen for ved sin undersøgelse af klagen at have bedømt sagen ud fra de faktiske omstændigheder på tidspunktet for klagens indgivelse, og ikke på det tidspunkt, hvor sagsøgeren førte forhandlinger med firmaet Studer-Revox.

Dette gælder navnlig i henseende til spørgsmålet om forretningens åbnings-tider og spørgsmålet om ansættelsen af en faglært sælger. Dette spørgsmål, som var afgørende for at godkende Schmidt som specialforhandler af Revox-produkter i B-serien, blev nemlig til begge parter tilfredshed løst i løbet af den anden halvdel af 1977 (på hvilket tidspunkt forhandlingerne fandt sted). Situationen var imidlertid en helt anden på det tidspunkt, hvor sagsøgeren indgav klagen til Kommissionen, idet han her havde måttet give afkald på at ansætte en faglært sælger, efter at Revox havde

nægtet at godkende ham som autoriseret specialforhandler i henhold til »EØF-forhandlertaalen«.

Sin begrundelse for at afvise sagsøgerens klage har Kommissionen imidlertid i meget vidt omfang støttet på det punkt. Følgelig må dens afgørelse ophæves, idet den beror på en mangelfuld og fejlagtig begrundet vurdering af sagens faktiske omstændigheder. Kommissionen har derigennem handlet i strid med EØF-traktaten og med de bestemmelser, der er udstedt til gennemførelse heraf, og har gjort sig skyldig i magtfordrejning.

Endelig har sagsøgeren henvist til, at han stadig opfylder de objektive kriterier — bortset fra betingelsen om forretningens åbningstid — som er opstillet af firmaet Studer-Revox, men at han på dette punkt fortsat er villig til at ansætte faglært personale, så snart han får garanti for at blive godkendt som specialforhandler. Under disse omstændigheder er det forskelsbehandling at nægte ham en sådan godkendelse. Denne forskelsbehandling påhviler det Kommissionen at bringe til ophør, også selv om der ikke skulle foreligge en dominerende stilling efter traktatens artikel 86.

2. *Kommissionen for De europæiske Fællesskaber* har rejst krav om frifindelse for sagsøgerens påstande. Til støtte herfor har den anført følgende:

- For det første, at der ikke er begået en overtrædelse, som Kommissionen kan skride ind overfor. Det er ubestridt, at Revox' »EØF-forhandlertaale« ikke er omfattet af forbudet i traktatens artikel 85, stk. 1, fordi Revox ikke ved anvendelsen af bestemmelsen i denne aftale har udøvet forskelsbehandling over for Schmidt.
- For det andet, at selv om det forudsættes, at der foreligger en overtrædelse af artikel 85, stk. 1, kan Kommissionen ikke pålægge en virk-

somhed nogen leveringspligt eller pålægge den at godkende en detailhandler.

- For det tredje er det ikke Kommissionens opgave at bringe en i fortiden begået overtrædelse til ophør.

Følgelig er der intet grundlag for sagsøgerens påstande.

- a) Det af Revox anvendte salgssystem, som er anmeldt til Kommissionen, er ikke i strid med traktatens artikel 85, stk. 1.

Det fremgår nemlig af Domstolens dom i sag 26/74 (Sml. 1977, s. 1875), at sådanne forpligtende forhandlertaaler ikke er i strid med Fællesskabets konkurrenceregler, når videreforhandlerne udvælges på grundlag af objektive kvalitative kriterier, som fastsættes ensartet for alle de forhandlere, der kan komme i betragtning, og som anvendes uden forskelsbehandling. Kommissionen mener, at disse betingelser er opfyldt i den foreliggende sag, hvorfor artikel 85, stk. 1, ikke kan bringes i anvendelse.

Den version af EØF-forhandlertaalen, som er fremlagt af sagsøgeren, er i øvrigt ikke i overensstemmelse med de bestemmelser, der har været gældende siden den 10. februar 1978. Kommissionen kan ikke tage stilling hertil, da den ikke har nogen kompetence til at skride ind over for eventuelle overtrædelser af konkurrencereglerne i fortiden.

Hvad derimod angår betingelsen om, at forretningen skal være åben inden for den almindelige butikstid, anfører Kommissionen, at det ikke kan være sagsøgerens alvorlige mening, at han på noget tidspunkt skulle have opfyldt denne inden for detailhandelen væsentlige betingelse. Sagsøgeren har nemlig kun deltidsbeskæftigelse som forhandler og har erkendt, at hans forretning ikke er

åben inden for den almindelige butikstid. Opfyldelsen af betingelsen vedrørende butikstiden indgår imidlertid som et væsentligt led i det selektive salgssystem, idet det er forbundet med kravet om forhandlerens faglige kvalifikationer og kvaliteten i udstillingslokalets udformning og præsentation, som begge har afgørende betydning for forbrugerinformation. Kravet om, at denne betingelse overholdes, kan derfor ikke anses for urimelig eller antages at have konkurrencebegrænsende virkning.

Kommissionen fremhæver i den forbindelse navnlig, at Schmidt ikke på noget tidspunkt har ansat en faglært sælger, idet kontrakten herom blev indgået under den forudsætning, at Schmidt blev godkendt som specialforhandler af Revox-produkter. Da denne forudsætning ikke på noget tidspunkt blev opfyldt, er det ikke rigtigt som sagsøgeren har påstået, at han har måttet »afskedige« sælgeren. Det afgørende er ikke, om sagsøgeren var villig til at ansætte en sælger, men udelukkende, hvorvidt den pågældende forudsætning var opfyldt på det tidspunkt, hvor Kommissionen vedtog den anfægtede beslutning. Under alle omstændigheder begår sagsøgeren en fejltagelse, når han antager, at Revox først bør godkende ham som specialforhandler, så han derefter kan udvide og indrette sin forretning efter de retningslinjer, som fastsættes af producenten. Da selve grundideen med et selektivt salgssystem netop er »i videst muligt omfang at fritage producenten for riskikoen for, at de selektive kriterier for specialforhandlerne ikke er opfyldt«, kan man ikke forlange af producenten, at denne så at sige på forhånd godkender en detailhandler, som ikke opfylder disse betingelser.

forsøger at bevise, at Revox har forskelsbehandlet ham gennem sin anvendelse af de faglige kriterier for specialforhandlere. Den omstændighed, at firmaet Sony har godkendt sagsøgeren som specialforhandler, indebærer ikke uden videre, at firmaet Studer-Revox også bør godkende ham. Bortset fra, at Sony ikke opstiller nogen betingelser med hensyn til sine specialforhandleres åbningstider, kan der ikke antages at foreligge en forskelsbehandling, medmindre den samme person behandler to retligt ensartede situationer forskelligt. Dette er imidlertid ikke tilfældet i den foreliggende sag, da der ikke består nogen forbindelse mellem firmaerne Sony og Studer-Revox, selv om den benytter den samme juridiske konsulent. Hvad angår det andet argument, støttet på sagsøgerens påstand om, at der i en forstad til Wiesbaden findes en detailhandler, som sælger Revox-apparater, men som ikke opfylder de af Revox opstillede betingelser med hensyn til apparaternes præsentation, henviser Kommissionen til, at denne forhandler ikke ifølge listen over specialforhandlere af Revox-apparater hører til den kreds af forhandlere, der er godkendt som specialforhandlere af mærket Revox. Denne forhandler må altså have skaffet sig Revox-produkterne fra andre kilder. En sådan omgåelse af det selektive salgssystem kan ikke lægges producenten til last eller anvendes til støtte for et krav om godkendelse som autoriseret specialforhandler, når denne ikke opfylder de fastsatte betingelser. Det kan højst begrunde, at de i forvejen godkendte specialforhandlere kræver, at producenten skal tilbagekalde sin godkendelse af de videreforhandlere, som har leveret til den detailhandler, der ikke er godkendt som specialforhandler.

Under disse omstændigheder er der ikke grundlag for anbringendet om, at firmaet Studer-Revox' nægtelse af at levere til

Kommissionen har endvidere imødegået de to argumenter, hvormed sagsøgeren

sagsøgeren skulle udgøre en diskriminerende anvendelse af de selektive kriterier for specialforhandlerne. Sagsøgerens klage og hans påstand i den foreliggende sag beror altså på den fejlagtige opfattelse, at producenten er retlig forpligtet til at levere varer til en forhandler, før denne opfylder de kvalitative udvælgelseskriterier, producenten har fastsat, og som forhandleren skal opfylde for at sikre produktets gode renommé og kvaliteten af de tjenesteydelser, som forhandleren udfører i producentens navn.

Da firmaet Studer-Revox ikke har overtrådt traktatens artikel 85, stk. 1, ville det have været ulovligt, om Kommissionen havde skredet ind over for Revox' »EØF-forhandleraftale«.

b) Selv om firmaet Studer-Revox skulle have udøvet forskelsbehandling ved anvendelsen af sine selektive salgskriterier — hvilket Kommissionen altså forudsætter rent hypotetisk — kan der ikke gives sagsøgeren medhold i hans påstande, da en sådan krænkelse ikke giver Kommissionen grundlag for at pålægge firmaet Studer-Revox pligt til at levere varer til sagsøgeren.

Sagsøgeren forveksler her forpligtelsen til at godkende en detailhandler som autoriseret specialforhandler med forpligtelsen til at levere produkter til denne. Kommissionen erkender ganske vist, at disse to elementer, godkendelse og levering, i nogen grad falder sammen i firmaet Studer-Revox' salgssystem, men at den retlige sondring mellem disse to begreber er af betydning, når man vil undersøge karakteren af de forpligtelser, som følger af traktatens artikel 85, stk. 1.

For det første må det erindres, at hvor der er tale om et selektivt salgssystem for

specialforhandlere, består den forskelsbehandling, der i givet fald kan gøre salgssystemet uforeneligt med traktatens artikel 85, stk. 1, ikke i leveringsnægtelsen, men i nægtelsen af at godkende den pågældende som specialforhandler. For det andet understreger Kommissionen, at den forskelsbehandling, der i givet fald kan tænkes at udgøre en overtrædelse af traktatens artikel 85, stk. 1, ikke er forskelsbehandlingen af den detailhandler, som ikke godkendes som specialforhandler, men tilsidesættelsen af de godkendte forhandleres forpligtelse over for producenten til at overholde betingelsen om, at de ikke leverer til en detailhandler, selv om vedkommende opfylder betingelserne for at blive godkendt som specialforhandler.

For det første begrænser det ikke en forhandlers konkurrencemuligheder, at han ikke godkendes. For det andet opstiller traktatens artikel 85, stk. 1, ikke et generelt forbud mod individuel forskelsbehandling og kan følgelig ikke fortolkes således, at den giver detailhandleren ret til at få leveret bestemte varer eller omvendt pålægger producenten en kontraheringspligt. Producenten er altså efter artikel 85 hverken retligt forpligtet til at godkende en forhandler, eller forpligtet til, når vedkommende er godkendt som forhandler, at undlade at udsætte ham for forskelsbehandling. Når producenten imidlertid indbyrdes forskelsbehandler de forhandlere, der er godkendt, må det antages, at forhandleraftalen falder ind under artikel 85, stk. 1.

Efter Kommissionens opfattelse er forskelsbehandlingen som sådan altså kun en af betingelserne for at anvende artikel 85, stk. 1. Bestemmelsen vil kun kunne bringes i anvendelse, såfremt forskelsbehandlingen medfører en konkurrencebegrænsning. Nægtelsen af at levere til en godkendt videreforhandler udgør ikke i

sig selv en konkurrencebegrænsning. Den godkendte videreforhandler vil nemlig altid kunne henvende sig til en af de øvrige forhandlere, som er godkendt, for at få leveret de produkter, som er fremstillet af producenten. Det er altså afslaget på at godkende den pågældende som specialforhandler, der kan være i strid med artikel 85, stk. 1, såfremt det godtgøres, at afslaget beror på en diskriminerende anvendelse af godkendelseskriterierne. På samme måde er det ikke nægtelsen af at godkende den pågældende forhandler, der er i strid med artikel 85, idet forhandleren fortsat bevarer sin handlefrihed, også selv om han ikke er blevet godkendt som specialforhandler, men derimod den tvang, som producenten udøver over for de andre godkendte forhandlere med henblik på at disse ikke leverer til den forhandler, over for hvem der udøves forskelsbehandling.

Formålet med forbudet i traktatens artikel 85, stk. 1, er at sikre virksomhedernes handlefrihed, således at konkurrencen ikke begrænses gennem en samordnet adfærd, det være sig i henhold til kontrakt eller på anden måde. Forudsætningen for at bringe artikel 85, stk. 1, i anvendelse er altså, at der er indgået en aftale om konkurrencebegrænsende adfærd, eller at der i praksis udøves en sådan adfærd. Denne forudsætning er ikke opfyldt ved forskelsbehandling af en detailhandler, som producenten afslår at godkende som specialforhandler. Derimod er den opfyldt, når producenten tvinger de godkendte videreforhandlere til at overholde bestemmelserne i forhandleraftalen, for at afskære den forhandler, som ikke er godkendt, og over for hvem der udøves forskelsbehandling, fra at få leveret producentens varer.

I øvrigt ville sagsøgeren ikke få medhold i sine krav, selv om Kommissionen i det foreliggende tilfælde skred ind over for firmaet Studer-Revox. Blev det nemlig

bestemt, at firmaet Studer-Revox ved at nægte at godkende sagsøgeren havde forskelsbehandlet denne, ville Kommissionen i givet fald højst kunne pålægge Revox at bringe sit salgssystem til ophør. Der er imidlertid ikke det, sagsøgeren rejser krav om. Han ønsker derimod, at Revox' forhandleraftale opretholdes, og at han godkendes som autoriseret forhandler af Revox-produkter.

I sin duplik har Kommissionen på ny understreget, at artikel 85, stk. 1, ikke indeholder nogen retlig forpligtelse for producenten til at godkende en forhandler, ej heller selv om denne opfylder udvælgelseskriterierne. Det samme gælder, selv om det selektive salgssystem ikke anvendes i fuldt omfang. Som tidligere anført af Kommissionen kan undladelsen af at godkende en forhandler, der opfylder de fastsatte betingelser, under visse omstændigheder udgøre en overtrædelse af artikel 85, stk. 1. I så fald kan der udstedes et forbud mod salgssystemet, men ikke pålægges pligt til at godkende den forhandler, som er blevet forskelsbehandlet. I det tilfælde, hvor salgssystemet ikke anvendes i fuldt omfang, dvs., såfremt nogle forhandlere tilsidesætter deres forpligtelser ved at levere til andre forhandlere, som ikke er godkendt, er de forhandlere, som er godkendt, berettiget til at betragte sig som fritaget for deres forpligtelser over for den producent, der tolererer sådanne brud på kontrakten. En sådan udvikling vil føre til salgssystemets sammenbrud, men fører ikke til godkendelse af den forhandler, som producenten har nægtet at godkende.

Kommissionen anfører videre, at det kun er i det tilfælde, hvor Revox misbruger en dominerende stilling i traktatens artikel 85's forstand, at Kommissionen kan pålægge Revox at iagttage princippet om ligebehandling af de erhvervsdrivende inden for det relevante marked. Sagsøgeren har imidlertid selv erkendt,

at firmaet Studer-Revox ikke kan lægges en sådan adfærd til last, og at artikel 86 følgelig ikke finder anvendelse i det foreliggende tilfælde.

Kommissionen mener, at det problem, som sagsøgeren har rejst, nemlig hvorvidt de forhandlere, som er bundet af forhandleraftalen med producenten, med støtte i aftalen over for producenten kan rejse krav om, at han anvender de kvalitative kriterier i overensstemmelse med de i aftalen indeholdte bestemmelser, og som følge heraf også kan rejse krav om, at den forhandler, der opfylder disse kriterier, godkendes som specialforhandler, er et civilretligt spørgsmål, som må afgøres ved de nationale domstole.

c) Endelig gør Kommissionen gældende, at der ikke påhviler den nogen forpligtelse til at skride ind over for overtrædelser, der er begået og afsluttet i fortiden, for at bringe disse til ophør.

Skulle man i øvrigt antage, at firmaet Studer-Revox havde overtrådt traktatens artikel 85, stk. 1, ved at nægte at godkende sagsøgeren som specialforhandler, vil denne overtrædelse kunne tidsfæstes til sidste halvdel af 1977. Det er således kun inden for denne periode, at sagsøgeren med rette kan gøre gældende at have opfyldt betingelserne for at blive godkendt som specialforhandler, herunder navnlig betingelsen om, gennem ansættelsen af en sælger i forretningen, at holde forretningen åben hele dagen. Da den påståede overtrædelse imidlertid under alle omstændigheder er begået i fortiden, vil Kommissionen i givet fald kun kunne fastslå tilstedeværelsen heraf og eventuelt pålægge en bøde herfor, men pr. definition ikke bringe den til ophør.

Af disse grunde finder Kommissionen ikke, at det er muligt at give sagsøgeren medhold i hans påstand.

3. *Firmaet Studer-Revox*, der er indtrådt som intervenient i sagen til støtte for Kommissionens påstand, har for det første gjort gældende, at sagsøgeren ikke

opfylder de objektive kvalitative udvælgelseskriterier, som kræves af en specialforhandler af Revox-produkter, og for det andet, at det selektive salgssystem, som er en følge af firmaets »EØF-forhandleraftale«, hverken er i strid med traktatens artikel 85, stk. 1, eller med traktatens artikel 86. Endelig har firmaet Studer-Revox gjort gældende, at sagsøgerens påstande savner ethvert grundlag.

A — Ifølge intervenienten er sagsøgeren ikke i stand til at opfylde betingelserne for at blive godkendt som autoriseret specialforhandler af Revox-produkter.

a) Intervenienten har i den forbindelse henvist til, at når Schmidt ikke opfyldte betingelserne med hensyn til præsentation og udnyttelse af Revox-apparaterne, skyldtes det Schmidt's lille lokale og hans begrænsede udbud af apparater, som desuden ikke var afstemt i forhold til hinanden. En forbruger ønsker nemlig at kunne sammenligne de forskellige produkter på markedet, før han køber, hvorfor det var nødvendigt, at der i sagsøgerens salgsudbud fandtes et repræsentativt udvalg af apparater inden for underholdningselektronikken, som desuden blev præsenteret i passende rammer. Dette var ikke tilfældet med Schmidt's forretning, hvorfor han ikke kunne godkendes som autoriseret specialforhandler, da han overhovedet ikke i sin forretning udstillede noget udstyr inden for underholdningselektronikken, bortset fra enkelte løse dele og grammofoonplader.

Det har altid været Revox' politik at lade firmaets produkter sælge i forretninger, som samtidig udbyder apparater fra konkurrenter. Såvel firmaet Studer-Revox som moderselskabet Revox International har altid, med det formål at forbedre forbrugernes valgmuligheder, taget afstand fra at levere produkter til forhandlere, som udelukkende specialiserer sig i Revox-produkter. Det er derfor ikke rigtigt, som sagsøgeren har gjort gældende, at Studer-Revox skulle have fremsat et særligt tilbud over for ham.

b) Hvad angår spørgsmålet om kundekredsens adgang til sagsøgerens forretningslokale inden for den almindelige butikstid, har Studer-Revox anført, »at det var og er ubestridt, at sagsøgerens forretning ikke er åben inden for den almindelige butikstid, og at de kunder, der opsøger forretningen mellem mandag og fredag inden kl. 15.45, vil finde forretningen lukket«.

c) Endelig har intervenienten ytret stærk tvivl om, hvorvidt sagsøgeren har de nødvendige faglige kvalifikationer til at afprøve de apparater, der kommer fra fabrikken, før de sælges, til at yde kunderne den nødvendige sagkyndige rådgivning og til efter salget at opstille og justere apparaterne på kundens bopæl. Schmidt har ingen faglig uddannelse på dette område. Han er hverken uddannet som radio- eller TV-tekniker eller som detailhandler inden for radio- og TV-branchen, og det er tvivlsomt, om hans job som teknisk tegner eller konstruktør har givet ham de nødvendige kvalifikationer på området. Da han endvidere ikke beskæftiger andet personale og selv har fuldtidsarbejde, har han ingen mulighed for inden for den almindelige butikstid selv at levere og opstille de af ham solgte apparater hos kunderne, eller at yde eftersalgsservice hos kunderne (tilslutning af kabler, justering af antenner mv.). Det er imidlertid vigtigt for forretningen, da kunderne forventer, at sådanne serviceydelser kan udføres i dagtimerne og ikke blot i de sene aften-timer eller på lørdage og søndage.

B — Intervenienten, firmaet Studer-Revox, anfører, at dets anvendelse af forhandleraftalen, hverken er i strid med traktatens artikel 85, stk. 1, eller med artikel 86.

a) Bestemmelserne i forhandleraftalen anvendes objektivt og uden forskelsbe-

handling, og indvirker alene på handelen derved, at Revox-produkterne kun må sælges og videreforhandles af og mellem autoriserede og fagligt uddannede forhandlere. Dette begrænser altså ikke konkurrencen i den i traktatens artikel 85, stk. 1, nævnte forstand. Den omstændighed, at Revox ikke, på grund af de særlige omstændigheder i den foreliggende sag, har villet indgå nogen aftale med sagsøgeren, kan derfor ikke begrænse handelsfriheden på en måde, der virker hæmmende for gennemførelsen af det mål, som går ud på at skabe et enhedsmarked mellem medlemsstaterne.

b) Ej heller er der grundlag for påstanden om, at Revox uretmæssigt skulle have udnyttet en dominerende stilling ved at nægte at meddele sagsøgeren autorisation som specialforhandler.

Sagsøgeren har selv erkendt, at firmaet Studer-Revox ikke har nogen dominerende stilling på markedet. Revox sælger nemlig kun én båndoptager ud af de 45 modeller, der findes på markedet, og for de øvrige produkter såsom pladespillere, forstærkere, radiomodtagere og højttalere har Revox en meget lille markedsandel på under 1 % af det samlede marked.

Nægtelsen af at godkende sagsøgeren som autoriseret specialforhandler og levere varer til ham udgør følgelig ikke noget misbrug af en dominerende stilling. Så længe salgssystemet er sagligt begrundet og ingen forskelsbehandles, foreligger der ikke noget misbrug, blot fordi den pågældende virksomhed indtager en dominerende stilling på markedet. Revox har indgået aftale med omkring 500 specialforhandlere og kan ikke antages at have gjort sig skyldig i

misbrug af en dominerende stilling, fordi firmaet nægter at bryde sin aftale ved ikke at autorisere en detailhandler, som ikke opfylder de kvalitative kriterier, der er opstillet i forhandleraftalen.

C — Vedrørende grundlaget for sagsøgerens påstande støtter intervenienten det af Kommissionen anførte og bemærker, at Kommissionen med rette har gjort gældende, at den ikke har kompetence til at pålægge Revox leveringspligt over for sagsøgeren.

Sagsøgeren kan ikke godtgøre, at han har krav på at blive godkendt som autoriseret specialforhandler. Selv om han var autoriseret, ville han ikke kunne rejse krav om at få leveret apparater direkte fra firmaet Studer-Revox allerede af den grund, at han ikke efter dennes opfattelse har den nødvendige kreditværdighed. Selv om sagsøgeren således havde den fornødne autorisation, måtte han blandt de øvrige autoriserede forhandlere finde en, der var villig til at

levere apparater til ham i henhold til en særlig kontrakt herom.

Endelig anfører firmaet Studer-Revox mere generelt, at firmaet ikke ønskede mod sin egen vilje at lade Schmidt oprette en detailhandel, hvori Revox' produkter blev solgt på vilkår, der ikke opfyldte de kvalitative kriterier, som Revox havde indført af hensyn til produkternes gode omdømme.

IV — Mundtlig forhandling

I retsmødet den 16. marts 1983 er der afgivet mundtlige indlæg af sagsøgeren, ved advokat Wolfgang Bache, af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved Norbert Koch, som befuldmægtiget, bistået af advokat Barbara Rapp-Jung, og af intervenienten firmaet Willi Studer-Revox ved advokat Peter Schon.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 28. juni 1983.

Præmisser

- 1 Ved stævning, indleveret til Domstolens justitskontor den 13. juli 1981, har Oswald Schmidt på vegne af sit firma Demo-Studio Schmidt, Wiesbaden (Forbundsrepublikken Tyskland), i medfør af EØF-traktatens artikel 173, stk. 2, anlagt sag med påstand om annullation af den beslutning af 11. maj 1981 vedrørende en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85, stk. 1, og artikel 86, hvorved Kommissionen »tog endelig stilling« til en af sagsøgeren indgivet klage og meddelte ham, at den ikke fandt grundlag for at efterkomme hans krav om, at det fastslås, at firmaet Revox havde tilsidesat konkurrencereglerne i EØF-traktatens artikler 85 og 86. Schmidt havde indgivet klagen, efter at Revox havde afslået dels at godkende ham som autoriseret specialforhandler, dels at levere varer til ham.

- 2 Firmaet Revox International, som har hovedsæde i Regensdorf ved Zürich (Schweiz), sælger audiovisuelle apparater inden for EF. Firmaet distribuerer dels Revox-produkter i den såkaldte A-serie, for hvis levering der ikke er fastsat særlige betingelser, dels Revox-produkter i den såkaldte B-serie, for hvilke firmaet har indført et særligt selektivt salgssystem, hvorefter forhandlerne af mærket Revox udvælges efter objektive kvalitative kriterier, såsom forretningens indretning, kundekredsens adgang til forretningslokalet eller til salgsafdelingen inden for den almindelige butikstid, salgspersonalets faglige kvalifikationer, samt muligheden for at kunne tage mod de apparater, der indleveres, rådgive kunder og yde eftersalgsservice. Salgssystemet er indført ved en såkaldt »EØF-forhandleraftale«.
- 3 Sagsøgeren, der tidligere var ansat som konstruktør i en maskinfabrik, besluttede i 1975 ved siden af sin virksomhed som lønmodtager at påbegynde en handelsvirksomhed inden for sektoren for underholdningselektronik. Efter at have forelagt firmaet Revox sine planer herom, åbnede han en forretning i Wiesbaden under navnet »Demo-Studio Schmidt«, som holdes åben lørdag formiddag og de øvrige hverdage mellem kl. 16 og 18. Han fik derefter leveret Revox-produkter i A-serien, som ikke er underkastet de selektive salgsbetingelser, men konstaterede hurtigt, at hans indtægter ikke var tilstrækkelige til at dække omkostningerne, medmindre han også solgte Revox-produkter i B-serien, som er underkastet de ovennævnte selektive salgsbetingelser.
- 4 Efter flere forhandlinger mellem parterne, meddelte Revox sagsøgeren den 19. september 1977, at han ikke kunne godkendes som forhandler i henhold til »EØF-forhandleraftalen«, og at man derfor ej heller kunne godkende ham som forhandler af produkter i B-serien. Beslutningen herom bekræftede firmaet Revox senest ved skrivelse af 27. december 1979. Afslaget var begrundet med, at Demo-Studio Schmidt ikke opfyldte de kvalitetskrav, som Revox stiller til sine forhandlere, navnlig ikke kravet om, at salgslokalet skal være åbent inden for den almindelige butikstid.
- 5 Herefter indgav sagsøgeren den 7. juni 1980 ovennævnte klage, hvori han udtrykkeligt krævede Revox pålagt at levere ham produkter i B-serien.

- 6 Ved skrivelse af 18. september 1980 underrettede Kommissionen i medfør af artikel 6 i Kommissionens forordning nr. 99/63 af 25. juli 1963 (EFT 1963-64, s. 42) sagsøgeren om, at den efter en gennemgang af sagen ikke kunne imødekomme hans klage, og opfordrede ham til at tage stilling hertil inden en måned.
- 7 Ved skrivelse af 12. oktober 1980 meddelte sagsøgeren, at han opretholdt sin klage, idet han nærmere anførte, at han ikke bestred »EØF-forhandleraftalens« lovlighed, men krævede at blive godkendt som forhandler i henhold til denne aftale.
- 8 Ved skrivelse af 11. maj 1981 meddelte Kommissionen sagsøgeren sin »endelige beslutning« i sagen, der i det væsentlige var begrundet med, dels, at der ikke efter Kommissionens opfattelse var noget som helst holdepunkt for at antage, at Revox ved at afslå at levere varer til sagsøgeren, skulle have misbrugt en dominerende stilling i traktatens artikel 86's forstand, dels, at den ikke fandt, at Revox havde tilsidesat traktatens artikel 85, stk. 1, eftersom Schmidt ikke opfyldte betingelserne i Revox' selektive salgssystem om, at hans forretning skulle være åben inden for den almindelige butikstid.
- 9 Herefter har sagsøgeren anlagt sag ved Domstolen med påstand dels om annullation af Kommissionens beslutning af 11. maj 1981, dels at Kommissionen tilpligtes at træffe en ny afgørelse vedrørende den indgivne klage under hensyntagen til den dom, der afsiges i denne sag.

Formaliteten

- 10 Artikel 3 i forordning nr. 17 (EFT 1959-1962, s. 81) bestemmer bl.a. om standsninger af overtrædelser:
 - »1. Konstaterer Kommissionen efter begæring eller på eget initiativ, at der foreligger en overtrædelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 eller artikel 86, kan den ved en beslutning pålægge de deltagende virksomheder og sammenslutninger af virksomheder at bringe de konstaterede overtrædelser til ophør.

2. Berettigede til at fremsætte en sådan begæring er:

...

- b) fysiske eller juridiske personer, som kan godtgøre en berettiget interesse.«

- 11 Selv om sagsøgeren i sin formelle klage af 7. juni 1980 rejste krav om, at firmaet Revox tilpligtedes at levere varer til ham med øjeblikkelig virkning, må klagen fortolkes som indeholdende et krav om, at Kommissionen i medfør af artikel 3, stk. 1, og stk. 2, litra b), i forordning nr. 17 fastslår, at der foreligger en overtrædelse af traktatens artikler 85 og 86, og ved en beslutning tilpligter Revox at bringe denne overtrædelse til ophør, hvilken fortolkning Kommissionen også selv har anlagt under den administrative procedure, og hvilket fremgår af en gennemgang af de til Domstolen indgivne indlæg.
- 12 Kommissionen har ikke bestridt, at dens svar på sagsøgerens klage, såfremt dens »udtalelse« eller »meddelelse« er endelig, er en retsakt, som kan anfægtes under et annullationssøgsmål for Domstolen.
- 13 Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgeren har en berettiget retlig interesse, henholder Kommissionen sig imidlertid til Domstolens afgørelse, navnlig under hensyn til, at Kommissionen ikke mener, at den efter artikel 85 har kompetence til at pålægge et selskab at godkende en handlende som specialforhandler eller at levere varer til denne.
- 14 I dommen af 25. oktober 1977 i sag 26/76, Metro mod Kommissionen (Sml. 1977, s. 1875), statuerede Domstolen, at det af hensyn til såvel retssikkerheden som til en korrekt anvendelse af artiklerne 85 og 86 følger, at de fysiske eller juridiske personer, som i medfør af artikel 3, stk. 2, litra b), i forordning nr. 17 er beføjede til at fremsætte en begæring til Kommissionen om konstatering af en overtrædelse af de nævnte artikler 85 og 86, skal indrømmes mulighed for at anlægge sag ved Domstolen med henblik på beskyttelse af deres berettigede interesser, såfremt deres begæring helt eller delvis ikke tages til følge.

- 15 Det må fastslås, at firmaet Revox' afslag på at godkende sagsøgeren som forhandler af dets produkter — hvilket afslag Schmidt betragtede som en overtrædelse af traktatens artikler 85 og 86 — kan berøre sagsøgerens berettigede interesse. I lighed med hvad Domstolen statuerede i dommen af 6. marts 1974 (Istituto Chemioterapico italiano SpA, sag 6 og 7/73, Sml., s. 223) og i kendelsen af 17. januar 1980 (Camera Care Ltd, sag 792/79 R, Sml., s. 119), må det endvidere fastslås, at Kommissionen, såfremt den konstaterer, at en producent har handlet i strid med artikel 85 og artikel 86, har kompetence til at pålægge den pågældende virksomhed at træffe alle de foranstaltninger, som er nødvendige for at bringe overtrædelsen til ophør.
- 16 Sagen kan derfor antages til realitetsbehandling.

Realiteten

- 17 Sagsøgeren bestrider ikke, at Revox' selektive salgssystem er foreneligt med fællesskabsretten, men gør gældende, at firmaet over for ham har anvendt det på en sådan måde, at det diskriminerer ham, og har handlet i strid med traktatens artikel 85, stk. 1, subsidiært traktatens artikel 86. Til støtte herfor har sagsøgeren navnlig anført, at han opfylder alle betingelserne i henhold til Revox' »EØF-forhandleraftale«, bl.a. betingelserne om, at forretningen skal være åben inden for den almindelige butikstid.
- 18 Heroverfor har Kommissionen først anført, at Revox ikke over for Schmidt har anvendt sit selektive salgssystem på en sådan måde, at det diskriminerer ham, idet han ikke på noget tidspunkt har opfyldt den væsentlige betingelse om, at forretningen skal være åben inden for den almindelige butikstid, hvorfor Revox ikke har begået nogen overtrædelse af traktatens artikel 85, stk. 1, som Kommissionen havde mulighed for at gribe ind overfor. Desuden har Kommissionen gjort gældende, at den kun har kompetence til at træffe en beslutning, der tilpligter Revox at behandle de pågældende erhvervsdrivende lige, såfremt Revox misbruger en dominerende stilling i traktatens artikel 86's forstand. Revox har imidlertid ikke handlet i strid med traktatens artikel 86.

- 19 Da sagsøgeren havde indgivet klage og påstået, at der forelå en overtrædelse af traktatens konkurrenceregler, var Kommissionen forpligtet til at undersøge de omstændigheder, sagsøgeren havde fremført, for at kunne fastslå, om firmaet Revox havde anvendt sit selektive salgssystem på en sådan måde, at det kunne fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet og påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.
- 20 Hvad angår den påståede overtrædelse af traktatens artikel 85, stk. 1, fremgår det af sagen, at Kommissionens konklusion i den anfægtede beslutning, hvorefter Schmidt ikke opfylder betingelserne i Revox' »EØF-forhandleraftale«, i henhold til hvilken forretningen skal være åben inden for den almindelige butikstid, hverken hviler på åbenbart urigtige faktiske omstændigheder eller er behæftet med et åbenbart fejlskøn. Endvidere er der intet i sagens akter, der lader formode, at Revox ved at afslå at indgå en kontrakt med Schmidt, så længe denne ikke opfyldte betingelserne i henhold til »EØF-forhandleraftalen«, skulle have haft andre end det lovlige formål at sikre sig, at Demo-Studio Schmidt opfyldte de kvalitative betingelser, Revox havde stillet til alle sine forhandlere. Heraf kunne Kommissionen med rette udlede, at Revox ikke over for Schmidt havde anvendt sit selektive salgssystem på en diskriminerende måde og i strid med traktatens artikel 85, stk. 1.
- 21 Hvad angår påstanden om, at der foreligger en overtrædelse af traktatens artikel 86, fremgår det af sagen, at Kommissionen har foretaget en korrekt vurdering af de faktiske omstændigheder ved at anslå firmaet Revox' andel af det pågældende marked til omkring 1 % og ved heraf at udlede, at en sådan andel ikke er tilstrækkelig til at antage, at der foreligger en dominerende stilling. Kommissionen har derfor med rette — navnlig da det ikke var påvist, at der forelå en diskriminerende anvendelse af det selektive salgssystem — fastslået, at der ikke fandtes noget holdepunkt for at antage, at Revox skulle have overtrådt bestemmelsen i artikel 86 om misbrug af en dominerende stilling på fællesmarkedet eller en væsentlig del heraf.
- 22 Det følger af det anførte, at Schmidt's klage ikke indeholder noget som helst holdepunkt for at antage, at Revox over for sagsøgeren skulle have anvendt

sit salgssystem i strid med Fællesskabets konkurrenceregler, eller at Kommissionen skulle have tilsidesat den overvågningspligt, som er pålagt den ved traktaten og forordning nr. 17. Sagsøgte vil herefter være at frifinde.

Sagens omkostninger

- 23 Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, tilpligtes den part, der taber sagen, til at afholde sagens omkostninger, såfremt der er nedlagt påstand herom. Da sagsøgeren har tabt sagen, tilpligtes han at afholde sagens omkostninger, herunder de omkostninger, der er afholdt af intervenienten, som er indtrådt i sagen til støtte for sagsøgte.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

1. Sagsøgte frifindes.

2. Sagsøgeren betaler sagens, herunder intervenientens, omkostninger.

	Mertens de Wilmars	Koopmans	Bahlmann
Galmot	Pescatore	Mackenzie Stuart	O'Keefe
Bosco	Due	Everling	Kakouris

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 11. oktober 1983.

P. Heim
Justitssekretær

J. Mertens de Wilmars
Præsident